

БАЛАН Світлана, спеціаліст
вищої категорії, старший
викладач; викладач математики
ДПТНЗ «Білоцерківський
професійний ліцей»
(м. Біла Церква, Україна)

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДУМКУ: ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА НОВІ РОЛІ НА УРОЦІ МАТЕМАТИКИ У ПРОФЕСІЙНОМУ ЛІЦЕЇ

Математика в закладі професійної освіти є репутаційним предметом. З одного боку, це цариця наук, вона є мовою кожної технології, і завдання викладача – навчити студента професійно-технічної освіти володіти нею. З іншого боку, студенти, які прийшли вчитися на слюсаря чи водія, нерідко переконані, що вона їм не знадобиться, адже це прикладні професії, навіщо тут рівняння. Переконати їх у зворотному – довгий і непростий шлях для педагога. Саме тут штучний інтелект відкрив практичну можливість. Не замінити пояснення, а змінити спосіб і ситуацію, за яких студент натрапляє на труднощі з математичним завданням.

У практиці Білоцерківського професійного ліцею інструменти штучного інтелекту стали не метою, а способом будувати міст між алгеброю і гаражем, між геометрією і кермом. Ця логіка визначила дві конкретні функції штучного інтелекту в роботі. Перша – на боці студента. Ті, хто не встиг засвоїти матеріал на уроці, надолужують самотійно, у власному темпі, без сорому перед класом. Це дає змогу проявляти учням креативність у пізнанні матеріалу, адже ставити правильне питання – важливіше відповіді. Друга – на боці викладача. Штучний інтелект допомагає готувати йому гейміфіковані завдання. Математична задача стає не обов'язком, а ситуацією з реальними наслідками. Обидві функції змінюють характер комунікації між викладачем та студентом.

Для студентів спеціальності 7231 «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» математичне завдання отримує вигляд знайомої виробничої ситуації: розрахунок площі кузова для фарбування, визначення

об'єму двигуна, аналіз передавальних чисел трансмісії. Студент бачить не абстрактне «дано / знайти», а власну майбутню роботу в математичному записі. Штучний інтелект дозволяє швидко генерувати варіанти таких задач під конкретну тему, щоразу з новими числами і новим виробничим контекстом.

Для майбутніх водіїв категорії С (спеціальність 8322) математика інтегрується з безпекою на дорозі. Розрахунок гальмівного шляху залежно від швидкості та стану покриття, прогнозування витрат пального на маршруті. Це ситуації, де помилка в підрахунку має реальну ціну. Такий контекст формує не лише обчислювальну грамотність, а й звичку перевіряти власний результат перед тим, як діяти.

Проте саме тут виникає виклик, який досвід підказує раніше за будь-яку методику. Коли штучний інтелект використовують, щоб отримати готову відповідь, студент схильний її прийняти без перевірки. Математика стає першим предметом, де це стає очевидним і загрозливим. Реальність така, що науковці застерігають викладачів, адже надмірна довіра до технологій поступово витісняє власний досвід та інтуїцію [1]. Навчити відрізнити достовірний результат від правдоподібного є педагогічним завданням, яке не розв'язується налаштуваннями жодних застосунків. Дослідники фіксують, що роль викладача як інформатора змінюється, він стає технологом [2]. Попри готові відповіді від штучного інтелекту, викладач залишається в ролі ментора, який повертає студентів до питання: «Чому саме так?».

Однак ці зміни є новим соціокультурним виміром. Проблема не в тому, що з'явилися нові інструменти, а в тому, що змінився спосіб, у який молода людина взаємодіє зі знанням. Студент професійно-технічної освіти сьогодні живе в середовищі, де відповідь доступна миттєво. Завдання педагога не конкурувати з цією доступністю, а навчити ставити правильні запитання. Як зауважує О. Ключко, відмова від штучного інтелекту в освіті є ризиком утратити зв'язок із часом [1]. Студент, якого не вчать працювати

із цими інструментами критично, виходить у світ не підготовленим до його реальних умов. Питання не в тому, чи використовувати штучний інтелект. Питання в тому, хто в класі залишається відповідальним за думку.

Література

1. Ключко О. Розвиток критичного мислення майбутніх вчителів інформатики та математики з використанням засобів штучного інтелекту. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 72. 2024. С. 14–26. Режим доступу: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-72-14-26>

2. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Воевода А. Л., Люльчак С. Ю. Інтеграція штучного інтелекту в сферу освіти: проблеми, виклики, загрози, перспективи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2024. Вип. 72. С. 171–187. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mitimpt_2024_72_20

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра журналістики та мовної комунікації

**СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ:
МЕДІА, МОВА, КОМУНІКАЦІЯ**

Збірник матеріалів

III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

19 березня 2026 року

м. Київ

Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 19 березня 2026 р.). Київ, 2026. 262 с.

Збірник матеріалів охоплює широке коло питань із наукових досліджень та професійного зростання в лінгвістичних, медійних, комунікаційних студіях і подальшого використання їх у сучасних дискурсах, наукових та дидактичних дослідженнях, гуманітаристиці загалом. Для фахівців у галузі журналістики, молодих науковців, студентів, а також усіх, хто цікавиться інноваційними процесами, які відбуваються в медіагалузі, мові та комунікації в складних умовах безпекових загроз і боротьби на інформаційному фронті.

Редакційна колегія: Савицька І.М., канд. філос. наук, доц. (голова); Степаненко М.І., д-р філол. наук, проф.; Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.; Кочукова Н.І., канд. філол. наук, доц.

Відповідальні за випуск: д-р філол. наук, проф., Степаненко М.І.,
канд. філол. наук, доц. Кочукова Н.І.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету (протокол № 7 від 17 березня 2026 року).

Автори публікацій відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості й засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірникові матеріали дозволено тільки за згодою авторів.